

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Violy Takáčovej, v právnej veci navrhovateľky **I. B.**, bytom v R. č. X., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, ul. 29. augusta č. 8, o vdovský dôchodok a o sirotské dôchodky mal. P. B., mal. A. B. a mal. K. B., všetci traja zastúpení matkou I. B., bytom v R. č. X., na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. februára 2008, č. k. 34Sd /90/2007 – 27, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13. februára 2008, č. k. 34Sd /90/2007 – 27, **p o t v r d z u j e.**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 13. februára 2008, č. k. 34Sd /90/2007 – 27, zrušil rozhodnutie odporkyne zo 6. marca 2007 číslo X., o zamietnutí žiadosti o vdovský dôchodok po nebohom J. B. a 1. rozhodnutie odporkyne zo 6. marca 2007 číslo X. o zamietnutí žiadosti o sirotský dôchodok pre mal. P. B., 2. rozhodnutie odporkyne zo 6. marca 2007 číslo X. o zamietnutí žiadosti o sirotský dôchodok pre mal. A. B. a 3. rozhodnutie odporkyne zo 6. marca 2007 číslo X. o zamietnutí žiadosti o sirotský dôchodok pre mal. K. B., s odôvodnením, že nebolo riadne zistené, či J. B., narodený 9. februára 1968, ktorý zomrel 25. decembra 2006 a nepoberal starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok ani

invalidný dôchodok, nespĺňal podmienky nároku na dôchodok a nezískal ani potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 písm. f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších zákonov /ďalej len „zákon o sociálnom poistení“. Záver, že ku dňu smrti /25. decembra 2006/ získal nebohý v období posledných desať rokov iba štyri roky a 8 dní dôchodkového poistenia nepovažoval za riadne doložený vykonaným dokazovaním, a preto súd prvého stupňa vrátil vec odporkyni na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Poukázal pritom najmä na skutočnosť, že J. B. v priebehu konania o priznanie invalidného dôchodku zomrel, ale odporkyňa rozhodnutie o jeho žiadosti nedoručila jeho právnym nástupcom, a preto jej záver o nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok a následne aj o nárokoch o sirotské dôchodky a vdovský dôchodok považoval za predčasný.

Proti rozsudku krajského súdu podala včas odvolanie odporkyňa. Namietala, že podľa § 172 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sa aj na konanie vo veciach sociálneho poistenia podporne použije zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov /ďalej len „Správny poriadok“. Podľa § 30 Správneho poriadku správny orgán konanie zastaví, ak účastník konania zomrel a konanie sa týkalo len tohto účastníka konania. Proti takémuto rozhodnutiu o zastavení konania sa nemožno odvolať a takéto rozhodnutie sa iba vyznačí v spise. Tvrdila, že nebohý manžel navrhovateľky bol jediným účastníkom konania o jeho žiadosti o invalidný dôchodok a zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva povinnosť doručovať rozhodnutie o dôchodkovej dávke manželke nebohého, ako to vo svojom rozsudku uviedol krajský súd. Žiadala preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a napadnuté rozhodnutia o pozostalostných dávkach potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 250s v spojení s § 246c OSP/ preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Podľa § 74 ods. 1 písm. a) a b) zákona o sociálnom poistení vdova má nárok na vdovský dôchodok po manželovi, ktorý ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, alebo ku dňu smrti splnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok.

Podľa § 76 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok, alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Podľa § 118 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ak fyzická osoba, ktorá splnila podmienky nároku na dávku, zomrela po uplatnení nároku na dávku a nároku na jej výplatu, prechádzajú nároky na sumy splatné ku dňu smrti tejto fyzickej osoby postupne na manžela /manželku/, deti a rodičov.

Zo spisov vyplýva, že nebohý J. B. v deň svojej smrti nepoberal starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok ani invalidný dôchodok.

Podmienky vzniku nároku na pozostalostné dávky /vdovský alebo sirotské dôchodky/ však mohol splniť ku dňu svojej smrti aj vtedy, ak v uvedený deň, alebo skôr, splňal podmienky nároku na invalidný dôchodok.

Táto okolnosť však v konaní o pozostalostných dávkach nebola riadne posúdená.

Ak nebohý J. B. zomrel v priebehu konania o jeho nároku na invalidný dôchodok, nemohla odporkyňa v súlade so zákonom tvrdiť, že nespĺnil podmienky nároku na túto dávku, a to ani s poukazom na skutočnosť, že nebohý nezískal ani potrebný počet rokov dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 písm. f) zákona o sociálnom poistení.

Hoci odporkyňa tvrdila v konaní o pozostalostných dávkach, že ku dňu smrti nebohý J. B. získal v období posledných desať rokov iba štyri roky a 8 dní dôchodkového poistenia, ponechala bez povšimnutia skúmanie skutočného dátumu vzniku invalidity, ktorá mohla nastať u navrhovateľa v skoršom období, ako ku dňu uplatnenia nároku na dávku. Touto skutočnosťou sa však odporkyňa v konaní nezaoberala, a to ani pri posudzovaní predbežnej otázky, ktorú mohla odporkyňa vyriešiť aj sama.

Nevyriešenou zostala otázka, či odporkyňa pred rozhodnutím o pozostalostných dávkach mala rozhodnúť o žiadosti zomrelého manžela navrhovateľky o invalidný dôchodok z 30. novembra 2006 a o ktorej nebolo doposiaľ rozhodnuté, prípadne či mohla predbežnú otázku o zistení potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok riešiť sama.

Z dávkových spisov vyplýva aj skutočnosť, že nebohý manžel navrhovateľky a otec maloletých detí požiadal odporkyňu o invalidný dôchodok. O tejto žiadosti nebolo doposiaľ právoplatne rozhodnuté, lebo odporkyňa nedoručila rozhodnutie o žiadosti nebohého jeho pozostalej manželke, ako to vyplýva z §118 zákona o sociálnom poistení.

Nemožno pochybovať o tom, že ak fyzická osoba, ktorá splnila podmienky nároku na dávku, zomrela po uplatnení nároku na dávku a nároku na jej výplatu, prechádzajú nároky na sumy splatné ku dňu smrti tejto fyzickej osoby postupne na manžela /manželku/, deti a rodičov.

Z uvedeného ustanovenia nad akúkoľvek pochybnosť vyplýva, že povinnosťou odporkyne bolo konať a rozhodnúť o dôchodkových nárokoch (teda o nároku na invalidný dôchodok a o dátume jeho vzniku ako aj o nároku na výplatu uvedeného dôchodku) nebohého J. B. s jeho pozostalou manželkou /a umožniť jej tak, aby prípadne proti rozhodnutiu o takýchto nárokoch jej nebohého manžela podala opravný prostriedok/. Takýto postup však odporkyni nebránil, aby sama posúdila vznik invalidity navrhovateľa /ktorá nemusela vzniknúť v deň vzniku nároku na invalidný dôchodok/ a aby skúmala, či nebohý od uvedeného dňa spätne získal potrebnú dobu 5 rokov v zamestnaní.

Takéto dokazovanie však v uvedenej veci odporkyňa nevykonala, preto jej rozhodnutia o pozostalostných dávkach navrhovateľky a jej troch detí nie je založené na dostatočne zistenom skutočnom stave veci. Nemožno preto vytýkať súdu prvého stupňa, keď rozhodnutia o uvedených pozostalostných dávkach zrušil a vec vrátil odporkyni na nové konanie a rozhodnutie.

Odvolačí súd ešte pripomína, že smrť žiadateľa o invalidný dôchodok pred právoplatným rozhodnutím o tejto dávke nemá za následok zastavenie konania, a to aj s poukazom na znenie § 194 zákona o sociálnom poistení, ktorý smrť žiadateľa o dávku, ako

dôvod zastavenia konania neuvádza a ani nezodpovedá zákonu uloženie žiadosti o dávku do archívu bez doručenia rozhodnutia o invalidnom dôchodku právnomu nástupcovi žiadateľa o túto dávku.

Odporkyňa pritom nerešpektovala skutočnosť, že nárok na dávku nevzniká rozhodnutím o dávke, ale splnením podmienok pre vznik nároku na ňu.

Nebolo právoplatne rozhodnuté o tom, či nebohému manželovi navrhovateľky nárok na invalidný dôchodok odporkyňa svojím postupom nemôže jeho právnym nástupcom znemožňovať, aby vstúpili do jeho práv a aj súdnou cestou ich uplatňovali a ani im nemôže svojím procesným postupom znemožňovať uplatnenie nároku na dávku, ktorá je odvodená od nárokov nebohého.

Tvrdenie odporkyne, že konanie o invalidnom dôchodku treba zastaviť podľa ustanovení Správneho poriadku, ak žiadateľ o dávku v priebehu konania zomrel, nezodpovedá zákonu, lebo podporné požitie ustanovení uvedeného zákona je vylúčené priamo osobitnou úpravou takéhoto postupu, uvedeného v § 118 zákona o sociálnom poistení, v ktorom sa výslovne uvádza, na ktoré osoby prechádzajú nároky na sumy splatné ku dňu smrti fyzickej osoby v prípade, ak fyzická osoba, ktorá splnila podmienky nároku na dávku, zomrela po uplatnení nároku na dávku a nároku na jej výplatu.

Odporkyňa preto nemohla vylúčiť použitie § 118 zákona o sociálnom poistení, ktoré upravuje prechod nároku na dávku, na ktorú nárok vznikol pred smrťou fyzickej osoby, ktorá svoj nárok uplatnila.

Bude preto povinnosťou správneho orgánu v ďalšom konaní vyriešiť predbežnú otázku o trvaní doby poistenia /zabezpečenia/ pred vznikom invalidity nebohého J. B., alebo vyčkat' na právoplatné rozhodnutie o jeho žiadosti, ktoré je odporkyňa povinná doručiť jeho manželke.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd všetky štyri napadnuté rozhodnutia odporkyne zo 6. marca 2007 číslo X. podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku /ďalej len „OSP“/ v súlade so zákonom zrušil a vrátil ich odporkyni na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto odvolaniu odporkyne nevyhovel a napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP a ich náhradu účastníkom nepriznal, nakoľko navrhovateľke žiadne trovy nevznikli a odporkyňa v konaní nebola úspešná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 25. septembra 2008

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová